

Proiect (expoziție)

Sibiul: purtătorul unei culturi europene de drumeție – în trecut, azi și mâine

Prin prezenta se propune deschiderea unei expoziții în cadrul manifestărilor capitalei culturale europene Sibiu 2007. Inițiativa planificată urmărește traseul unei componente importante a preocupării de zi cu zi a Sibiului: dezvoltarea culturii ei de drumeție, dimensiunea ei europeană, răspândirea ei multiethnică și importanța ei în zilele noastre. Țelul expoziției propuse nu constă numai în reamintirea culturii de drumeție de peste o sută de ani în Sibiu, ci și în evidențierea acestor „urme” în prezent precum și a potențialelor de dezvoltare ale acestei activități continue.

În continuare vor fi prezentate caracteristicile principale ale acestei tradiții de drumeție precum și transpunerea concretă a tematicii propuse în cadrul programului de manifestări ale capitalei culturale Sibiu 2007 (și în cadrul altor viitoare manifestări).

1.1 Cultura drumeției în Sibiu – un fenomen modern, dinamic, urban.

Fascinația pentru munte și pasiunea pentru drumeție, care s-au manifestat în multe orașe ale Europei în secolul al XIX-lea ¹, a cuprins atunci și unele mari centre ale Transilvaniei (în principal: Brașov, Sibiu, Cluj). Primii purtători ai culturii locale de drumeție în Sibiu au fost în principal locuitorii germani din oraș, care s-au reunit în Siebenbürgischer Karpatenverein (SKV)². În scurt timp, cultura drumeției s-a extins și asupra altor grupe de locuitori. Orașul a

¹ V. Bätzing, Werner 2005: Die Alpen . Geschichte und Zukunft einer europäischen Kulturlandschaft (Alpii. Istoria și viitorul unui peisaj cultural european). München

² Înființat: 1880. Premergătorul a fost o organizație din Brașov – „Siebenbürgischer Alpenverein“ (Asociația ardeleană a Alpilor). După înființarea SKV, membrii acesteia au trecut la SKV (secțiunea Brașov) (v. Wedekind 2004, pag.3)

pornit pe calea unei culturi moderne de drumeție: au fost constituite primele asociații de drumeție și alpinism, s-au făcut drumeții organizate, s-au inițiat servicii de salvare montană, s-a construit o rețea de cabane și poteci, au apărut hărți și material informatic de drumeție despre masivul Făgăraș, etc. Scopul acestor mișcări de drumeție a fost cuprinzător: petrecerea timpului liber (drumeție, practicarea diferitelor sporturi, mai ales alpinism), dezvoltarea turistică a Carpaților (meridionali), cercetări științifice³ (mai ales cartografie) și nu în ultimul rand, accentuarea comunității grupurilor etnice (în cazul SKV: a sașilor transilvăneni). S-a dezvoltat o tradiție a drumeției, care a fost susținută și transmisă atât în mod informal – deci de la o generație la următoarea- cât și formal – prin diverse organizații și instituții. Pentru a supraviețui tuturor regimurilor și vicisitudinilor politice ale secolului al XX-lea (războaie, național-socialism, comunism, trecerea la economia de piață, etc.) această cultură a drumeției s-a aflat în permanentă transformare, îmbrăcând forme diferite⁴.

Expoziția planificată va oferi vizitatorului o vedere de ansamblu despre:

- **Cine** au fost purtătorii acestei tradiții de drumeție
- **Cum**, adică prin ce practici informale și formale (forme organizatorice, activități etc.) și sub ce influențe a fost păstrată această continuitate a tradiției de drumeție în Sibiu,
- Ce importanță majoră a avut și are pentru identitatea colectivă a orașului Sibiu
- Și ce potențiale de viitor se deschid cu un turism montan cu reverberații ecologice într-o perspectivă europeană.

Această privire, pentru publicul larg mai puțin cunoscută, asupra tradiției drumeției a Sibiului dorim s-o arătăm cu ajutorul unor exemple reprezentative: Asociația transilvăneană a Carpaților (SKV), alte asociații de protecție a naturii sau de drumeție, ieri și azi, serviciul de salvare montană etc. precum și proiecte curente în Sibiu, care se bazează pe această tradiție a drumeției, în continuare existentă în Sibiu. Proiectul Carpați al ISF München, care are ca scop promovarea unui turism montan durabil în Munții Făgărașului și în a cărui cadru s-a născut

³ Listele de membrii ale SKV conțin și oameni de știință de vază a acelor timpuri (v. Wedekind, Michael: Der Siebenbürgische Karpatenverein (1880-1944). Ein Beitrag zur Sozialgeschichte Siebenbürgens (Asociația carpatină ardeleană. O contribuție la istoria socială a Transilvaniei)

⁴ Astfel de ex. SKV a fost desproprietărit în 1944 de regimul comunist. Formal, asociația s-a desființat, însă membrii săi au intrat în alte asociații locale de drumeție ale vremii (de ex. Amicii Munților, Salvamont). Imediat după căderea blocului socialist, SKV s-a constituit din nou (în anul 1990)

ideea acțiunii prezentate aici, este unul din proiecte, care promovează și dezvoltă mai departe cultura locală a drumeției.

1.2 Cultura drumeției în Sibiu: un fenomen interetnic și multicultural

Cultura drumeției în orașul Sibiu a fost inițiată și organizată de populația de etnie germană locală. În ciuda unor interpătrunderi interetnice relativ reduse în Sibiu (în special în cazul populației germane a orașului), SKV nu a fost niciodată un „club exclusiv german”, ci a cuprins de la bun început și membrii cu rădăcini etnice negermane (maghiare, române, evreiești etc.). Astfel SKV se poziționează ca purtător și exemplu al unei coabități pașnice a diferitelor etnii în orașul Sibiu. În plus, SKV a influențat întemeierea altor asociații locale de drumeție, bazate pe principii și idei călăuzitoare asemănătoare. În decursul timpului, acești actori au învățat să administreze și dezvolte împreună infrastructura pe munte (mai ales construirea de cabane și marcarea potecilor).

1.3 Cultura drumeției în Sibiu: un fenomen european

Multiplele influențe europene asupra culturii de drumeție a Sibiului sunt de necontestat. Un rol important l-au avut legăturile cetățenilor (germani) ai Sibiului cu drumeții și asociațiile de drumeție din Europa, în special cooperarea continuă cu *Asociația germană și austriacă a Alpilor*. Această legătură nu a fost importantă numai pentru istoria întemeierii SKV și la preluarea unei anumite culturi organizaționale, ci a determinat mai târziu și dezvoltarea infrastructurii turistice în Munții Făgărașului și în Carpații Meridionali (de ex. construirea de cabane și administrarea lor). Schimbul de idei și de experiență între „est și vest” n-a fost numai de natură tehnică și organizatorică, ci au avut loc și schimburi culturale și politice de ex. dezvoltarea diferitelor sporturi montane, legătura între drumeție și științele naturii (botanică și zoologie, educația ecologică), dar și confruntarea cu ideile național-socialismului, etc.

Aceste legături evidențiază prezența ideilor europene în orașul Sibiu. Activitățile actuale de drumeție continuă aceste începuturi. O prezentare cronologică a acestor activități cu ajutorul

unor fotografii reprezentative, a unor documente⁵, expunate și informații concise vor putea crea o imagine de ansamblu despre influențele europene de atunci și de azi, enumerate mai sus, asupra culturii locale de drumeție a Sibiului.

2. Implementarea expoziției planificate în cadrul manifestărilor capitalei culturale Sibiu 2007.

Accentul deosebit al expoziției propuse asupra dimensiunii europene (printre altele cooperarea cu Deutscher Alpenverein – Asociația germană a Alpilor) și asupra dezvoltării multietnice a culturii drumeției din Sibiu face referire la motto-ul „Culturi mână în mână spre viitor”, racordându-se tematic ideii expoziției temporare „15+10+2 identitate europeană”⁶ din cadrul manifestărilor oficiale ale capitalei culturale Sibiu 2007.

Este planificat a plasa expoziția în spațiile complexului muzeul ASTRA din Sibiu (alternativ pot fi folosite spații altor instituții). Paralel cu expoziția temporară „15+10+2 identitate europeană”⁷ expoziția planificată ar putea avea loc la începutul lunii iulie 2007.

Alte prezentări ale expoziției vor avea loc în cadrul celei de a 2-a întruniri a Convenției Carpați (prevăzută pentru mai 2008) la Brașov.

3.1 Aplicarea: expoziția „Sibiu: purtătorul unei culturi de drumeție europene-în trecut, azi și mâine”.

În centrul expoziției stau liniile de dezvoltare istorice, actuale și viitoare ale culturii drumeției în Sibiu. Expoziția va fi aranjată cronologic și cu accente social-istorice. Focusarea pe cultura drumeției din Sibiu de la începuturile ei până în prezent ține cont de purtătorii ei formali și informal: asociații de drumeție, organizații, oameni vestiți ai muntelui ale orașului. Pornind de la infrastructura turistică montană existentă (de ex. rețea de cabane și poteci ale Munților Făgăraș) și ale purtătorilor ei activi, se va arunca o privire și în viitor, pentru a exemplifica potențialele acestei tradiții locale.

⁵ În cazul SKV: arhive DAV și a secțiunii sale Carpați, SKV și colecții/ arhive foto private. În cazul altor organizații, asociații: arhivele și izvoarele acestora.

⁶ Vezi : <http://www.muzeulastra.ro/proiecte/13.php?PHPSESSID=011a0f205592c6c67751875f03d390f4>

⁷ perioada de timp prevăzută: 3 aprilie – 20 iulie 2007

Pentru a arăta dimensiunea europeană a fenomenului, se vor prezenta cele mai importante influențe europene asupra culturii drumeției locale din Sibiu, prin exemplul cooperării între Deutscher Alpenverein (Asociația germană a Alpilor) și SKV, precum și practicarea multietnică a drumeției în decursul timpului.

Expoziția să fie structurată în patru mari faze de timp (începuturile culturii drumeției la Sibiu; răspândirea și dezvoltarea culturii drumeției în Sibiu 1900-1944; cultura drumeției între 1944-1989; cultura drumeției după 1989). În fiecare din acestea, panouri informaționale, documente originale și alte obiecte vor ilustra fundalul social-istoric (incl. influențe europene) ale fazei respective, iar fotografiile expuse vor prezenta purtătorii locali ai fazei de timp respective (organizații, asociații, personalități). Pentru prezentarea importanței drumeției pentru cetățenii Sibiului se vor folosi arhivele asociațiilor și instituțiilor reprezentative și material fotografic privat.

Pentru a facilita accesul vizitatorilor români și străini, informațiile respective (titluri, panouri informaționale, documente etc.) vor fi afișate în limbile română și engleză.

Expoziția poate fi structurată astfel:

Prima fază: Începuturile culturii drumeției în Sibiu

- (1) Panou informațional : istoria întemeierii SKV – documente de constituire și importanța DAV
- (2) Imagini : membrii marcanți și montanarzi SKV din perioada constituirii

A doua fază: Răspândirea și dezvoltarea culturii drumeției în Sibiu (1900 – 1944)

- (1) Panou informațional: alte asociații de drumeție locale
- (2) Vederi vechi: peisaje cu munții și dealurile din apropierea Sibiului
- (3) Fotografii și prezentare: rețeaua de atunci a cabanelor SKV în fotografii (din arhiva SKV) și cu o prezentare despre poziția exactă a cabanelor (accentuarea folosirii prezente a unor cabane) și rolul cooperării cu DAV la construirea cabanelor.

- (4) Fotografii și prezentare: primele publicații, eventual cărți de știința naturii și hărți de drumeție (printre altele și de la SKV)
- (5) Fotografii: plăcerea drumeției în grup (fotografii de grupuri ale SKV și ale altor asociații)
- (6) Fotografii: montaniarzi marcanți din Sibiu
- (7) Obiecte sau fotografii: drumeți aici și acolo (prezentarea comparativă a unor fotografii de drumeți din Sibiu/din Carpați și din spațiul Alpilor); sporturi de munte: schi, alpinism
- (8) Panou informațional și fotografii: cultura drumeției în timpul național-socialismului (antisemitism, rasism, idei ale național-socialismului)

A treia fază: Cultura drumeției între 1945-1989

- (1) Panou informațional : schimbările după 1944 și influența lor asupra culturii locale de drumeție (printre altele desproprietărea SKV)
- (2) Fotografii și prezentări : noii purtători ai culturii de drumeție și trecerea membrilor SKV în aceste asociații
- (3) Documente și fotografii: Salvamont Sibiu, (focusare: adaptarea unor linii directoare SKV despre salvarea montană și marcajul montan: importanța vechilor membrii SKV în serviciile Salvamont)
- (4) Fotografii: alpiniști locali proeminenți, oameni locali ai muntelui

A patra fază: Cultura drumeției după 1989

- (1) Panou informativ: revigorarea culturii drumeției după reînființarea SKV și a altor organizații locale (ținând cont de: noile condiții economico-politice cadru; probleme ale turismului montan după 1989; cooperarea europeană printre altele cu DAV și rolul sibienilor emigrați în revigorarea cooperării cu asociațiile europene); potențiale de viitor a unui turism montan durabil
- (2) Imagine: Munții Făgărașului azi (fotografii ale cabanelor și o hartă cu toate posibilitățile de cazare),
- (3) Prezentări scurte: mișcări ecologice active, asociații de drumeți din Sibiu și din regiune, cooperările lor internaționale; proiectul Carpați al ISF München.

Ca material însoțitor al expoziției se va edita o broșură bilingvă sau un pliant cu adresele de contact ale asociațiilor locale de drumeție și ecologice.

3.2 Punerea în practică: realizatorii competenți

Expoziția propusă va fi realizată în strânsă colaborare între proiectul Carpați al ISF München și al partenerilor săi locali. Partenerii locali de cooperare ai ISF München în regiunea Sibiu sunt printre alții: SKV, organizația Prietenii Naturii din România, Salvamont Sibiu, AJTS. Alți parteneri de cooperare sunt Secțiunea Carpați a DAV din Germania. Cei mai mulți dintre acești realizatori dispun de materialul documentar necesar, resp. au contact cu rețele, din care se poate procura materialul necesar și/ sau poate fi produs acest material. Cunoștințele lor vor fi astfel valorificate în realizarea expoziției. Alte legături între DAV și SKV pot fi stabilite suplimentar prin ISF München (dată fiind apropierea geografică și bunele relații cu DAV). Colectarea, confecționarea și prezentarea materialelor pentru expoziție va fi produsă la fața locului în Sibiu.

Observații finale

În primele discuții preliminare, organizatorii capitalei culturale Sibiu 2007 au manifestat interes sporit pentru această expoziție. Dacă astfel, purtătorii locali ai culturii drumeției – asociații de drumeție, organizații, instituții și drumeții înșiși – vor fi stimulați, intenția noastră își va atinge țelul. De a readuce în memoria sibienilor orașul lor, oamenii și legătura lor cu muntele, plasând totodată regiunea Sibiu mai aproape de Europa - acesta este țelul nostru.